

Förord

Modeller och metoder för att åstadkomma ökad effektivitet samt problem och hinder för att uppnå avsedda resultat är gemensamt för de två uppsatser som publiceras i denna utgåva av Kommunal Ekonomi och Politik. Uppsatserna behandlar centrala frågeställningar inom vårt forskningsområde. Det är ständigt viktigt att uppmärksamma tillämpningar av skilda slag som syftar till att åstadkomma förändring samt problematisera och försöka förklara de utfall som kan observeras.

Marknadslika modeller av skilda slag har lanserats och implementerats i offentlig sektor i syfte att öka effektiviteten. En mängd studier har genomförts för att närmare utröna orsakerna till implementering samt kartlägga och beskriva effekter av de nya modellerna. En benämning på den ordning som skapas när offentlig sektor tillåter alternativa utförare att tillhandahålla verksamhet är kvasimarknad. Liisa Kähkönen har särskilt intresserat sig för möjligheter och begränsningar för att åstadkomma ökad effektivitet när kvasimarknader etableras. Avsikten är, konstaterar författaren, att marknaden ska fungera bättre än hierarkin. Forskning har visat att det förhåller sig på det viset att imperfekta marknader tillsammans med den typ av verksamhet som utförs kan ge en utveckling där effektiviteten avtar. Den fråga som Liisa Kähkönen formulerar är varför kvasimarknader misslyckas och hur kvasimarknader kan upprätthållas. En genomgång av studier som beskriver marknadsmisslyckanden och uppmärksammar orsaker till dessa redovisas. Mot denna bakgrund förs i slutsatsavsnittet resonemang om marknadens begränsningar och möjligheter samt vad som kan göras för att bibehålla marknaderna. Här konstateras bland annat att konkurrensförhållandena mellan privata och offentliga utförare aldrig är neutrala i praktiken, vilket egentligen gör att konstruktionen kan ifrågasättas i sin helhet. Kvasimarknader är alltid en politisk konstruktion och det är viktigt att vara medveten om detta.

Den kommunala revisionen har i uppdrag att verka för ändamålsenlighet och ökad effektivitet. Genom granskning av den kommunala verksamheten och sättet att hantera och fördela ekonomiska resurser kan brister avslöjas. Beskrivningar av effektivitetsproblem kan ligga till grund för åtgärder och förbättringar. Revisorerna ska genomföra en ansvarsprövning och kan vid allvarliga brister rekommendera kommunfullmäktige att inte bevilja ansvarsfrihet. I uppsatsen *Ansvarsprövning med förhinder* författad av Caroline Nyman, Fredrik Nilsson och Birger Rapp förs inledningsvis resonemang om revisionens roll, begreppet ansvar och fenomenet ansvarsprövning. En litteraturgenomgång visar att ansvarskedjan är komplex och att informationsasymmetrier föreligger. Revisorerna och revisionen har här en viktig uppgift att genom granskning utjämna kunskapsskillnader mellan olika grupper. Två fallstudier har genomförts och avrapporteras i uppsatsen. Fallstudierna illustrerar på vilket sätt revisionen kan bidra till att minska asymmetrier och öka insynen. Revisionens arbete kan påvisa så allvarliga brister att ansvarsfrihet inte föreslås. Detta innebär emellertid inte att kommunfullmäktige fattar ett sådant beslut utan ofta förekommer att fullmäktigebeslutet avviker från revisionens rekommendation. Författarna formulerar som utgångspunkt för sin avslutande diskussion frågan om detta innebär att revisorerna misslyckats i sitt uppdrag att genomlysa verksamheten och att fullmäktige helt enkelt vet bättre. Eller finns det andra förklaringar? Olika förklaringar lyfts fram och författarna redovisar också avslutningsvis möjliga konsekvenser av fullmäktiges beslut att frångå revisorernas rekommendation. Det finns all anledning att ytterligare beforska revisionens roll precis som författarna föreslår.

Kommunal Ekonomi och Politik avslutas i vederbörlig ordning med en recension. En volym inom serien *The World of Political Science* som behandlar kommunforskning recenserar av David Karlsson.

Med förhoppning om en givande läsning överlämnas denna utgåva av tidskriften. Vi vill också passa på att önska alla läsare av *Kommunal Ekonomi och Politik* en trevlig sommar.

Björn Brorström, Henry Bäck och Sven Siverbo